N°. 2855 — DE TIJD. — 1856.

1½ C.

NOORD-HOLLANDSCHE COURANT.

Dieu et mon droit.

Deze COURANT verschijnt te AMSTERDAM, Dagelijks, behalve des Zondags. Het abonnement voor 3 maanden is *f* 5.00; voor de buitensteden *f* 6.00; *franko* door het geheele Rijk.
Brieven, Gelden, enz. FRANKO te adresseeren aan het Bureau dezer COURANT.

VRIJDAG 19 SEPTEMBER.

Advertentien van *Zes* regels en daar beneden worden tegen *f* 1.00 geplaatst; meer dan *Zes* regels tegen 15 cents de regel. — Voor alle advertentien wordt bovendien 35 cents zegelregt betaald. Voor groote letters berekent men naar de plaatsruimte meer.

AMSTERDAM, 18 September.

Met waardigheid maakt de konstitutioneele pers gebruik van haar regt ter bespreking der troonrede. Hoe zij beoordeeld wordt door de organen van het ministerie, door het *Goudsch Kronijkske* en het *Residentie-blad*, door *Fakkel*, *Kerkelijke Courant*, *Waakzaamheid* en *Protestantsche bladen* (1), moet nog blijken, en doet ook inderdaad minder ter zake. Doch van meer belang is het te vernemen, hoe die organen der dagbladpers, die geacht mogen worden eenigermate de tolken te zijn van het publiek, dat hun zijne sympathie schenkt — van het talrijkste, het ordelievendste, het achtenswaardigste deel des publieks, dat van elke beroering afkeerig is en alleen het waarachtig heil des lands beoogt, — van meer belang, zeggen wij, is het te vernemen, hoe die organen over de troonrede denken; waarom wij dan ook de meest beteekenende plaatsen uit hunne, daaraan gewijde, artikelen hier laten volgen.

De *Amsterdamsche Courant* geeft te kennen, wat billijkerwijs van de Volksvertegenwoordiging, in antwoord op de troonrede, verwacht mag worden:

»De openingsrede is het breedvoerigst over het onderwijs. Het antwoord der Staten-Generaal zal daarover waarschijnlijk ook het breedvoerigst zijn. Mogen beide de kamers rondborstig te kennen geven: dat zij met leedwezen over de afbreking van de beraadslagingen over de konceptwet zijn vervuld geweest; — dat zij vreezen dat de gezamenlijke regeling van de drie takken van onderwijs aanleiding zal geven tot nieuwe vertraging; — dat de volksvertegenwoordiging, even als de regering, doordrongen is van al het gewigt om de onschendbaarheid van het geweten te handhaven [illegible] de wet op het lager onderwijs [illegible] zijn geweest, dat het christelijk godsdienstig karakter der natie bij die inrigting der openbare scholen volkomen geëerbiedigd zou zijn geworden; — dat de volksvertegenwoordiging het beginsel der volkseenheid, met de regering, op zeer hoogen prijs stelt, maar met eenige zorg te gemoet ziet eene konceptwet, waarbij men bezwaren zal trachten op te heffen, die gedeeltelijk hunnen grond hebben in eene afkeuring van de grondwettige afscheiding van kerk en staat. Maar welk oordeel ook de overtuiging der Staten-Generaal zij, — de regering heeft door de zinsneden der troonrede eene verklaring der Staten-Generaal omtrent het onderwijs uitgelokt. Dat men daarop antwoorde door met rondborstigheid uit te spreken hetgeen, volgens het oordeel der wettige volksvertegenwoordiging, de algemeene overtuiging in Nederland is."

Het *Handelsblad* doet inzonderheid uitkomen, in welke geheimzinnige en raadselachtige bewoordingen de troonrede over de onderwijs-quæstie spreekt, en met welken nadruk zij indirektelijk het drijven der warhoofden fletrisseert, waaraan Nederland den verontrustenden staat van spanning, tweespalt en verdeeldheid der laatste jaren te wijten heeft:

»Plegtig was 's Konings betuiging, dat de zorg voor de onschendbaarheid van al wat tot het gebied des gewetens [illegible] van HD. stamhuis. Zij heeft Z. M. dan ook bewogen alsnog naar middelen om te zien, ten einde de bezwaren van *zeer velen* tegen de ontworpen regeling van het volksonderwijs zooveel mogelijk op te heffen. Reeds in de sluitingsrede kondigde het ministerie aan, dat naar die middelen *gezocht* werd, maar er werd bijgevoegd met behoud van het beginsel der *gemengde school*, iets dat kwalijk te rijmen was met tegemoetkoming aan de bezwaren der adressanten, juist gerigt *tegen* die gemengde school. Van die gemengde school nu wordt in de Troonrede niet meer gesproken, doch op den voorgrond gesteld de zorg voor de onschendbaarheid van al wat tot het *gebied des gewetens behoort*. De wensch is, om met de hulp der Staten-Generaal, aan Nederland schoolinrigtingen te verzekeren, in welke het godsdienstig karakter der natie, sinds eeuwen door Christendom gevormd en ontwikkeld, wordt geëerbiedigd en tevens de eisch der wetenschap en het beginsel van volkseenheid worden gehuldigd.

»Hier voorat zij men voorzigtig in de onderstelling van hetgeen de bedoeling der Regering en de strekking der wet of wetten zal zijn. Godsdienstig karakter der natie, Christendom, eischen der wetenschap, volkseenheid drukken waarheden en denkbeelden uit, vatbaar voor zóó verschillenden uitleg en opvatting, zóó veel bronnen van strijd en misvatting opleverende, dat de wet zelve te dien aanzien meerder licht zal moeten verspreiden. Het is thans de tijd nog niet om daarover in ontwikkeling te treden, maar zóó veel is zeker, dat de meerderheid der Kamer in het onafgedaan gebleven wets-ontwerp nopens het onderwijs alle waarborgen *heeft* gevonden, zoowel tot handhaving der *gewetensvrijheid*, als tot aankweeking van het *godsdienstig karakter* der natie, en dat slechts eene zeer kleine partij, zij moge *zeer vele* gemoedsbezwaren hebben ontwikkeld, de volkseenheid heeft getracht te verbreken, op grond van *hare* individuele opvatting van godsdienst, christendom en volkseenheid.

»Met genoegen zagen wij op nieuw het ernstig voornemen des Konings aangekondigd, om in de ontwikkeling van de zedelijke kracht en de stoffelijke welvaart des volks, met vastheid voort te gaan, en Z. M. zal zich zeker te liever daartoe aangemoedigd vinden, na de, aan het slot der Troonrede, zoo waardig herdachte blijken van liefde aan Hem en zijn huis zoo dikwerf gegeven, en nu weder onlangs gebleken bij het belangwekkend herinneringsfeest, met de eendragt en verbroedering die er heerschten. Ja, zij mogen Z. M. ten waarborg strekken, dat hij in zijne poging tot vooruitgang in al wat *goed en regt is* door het Volk en door zijne vertegenwoordigers zal worden ondersteund, opdat geen tweespalt en verdeeldheid op [illegible] leus: *Vooruitgang* [illegible] *en regt is Geene tweespalt; geene verdeeldheid!*

»Dat de maatregelen en daden van Regering en Volksvertegenwoordiging dit mogen bevorderen.

»Zij dus, die sinds jaren tweespalt en verdeeldheid op godsdienstig en staatkundig terrein bij elke gelegenheid aanwakkerden, zij die bij elke gelegenheid godsdienstige agitatien, veelal met staatkundige oogmerken, hebben weten te bewerken, zij mogen niet rekenen, noch op de sympathie des Konings, noch op die van het volk, want zij willen niet met den Koning en met het volk, wat *goed en regt is*."

De *Nieuwe Rotterdamsche Courant* is, in een eerste artikel, het uitvoerigst ter zake van de regeling van het volksonderwijs. Wat de troonrede dienaangaande zegt, is, zoo meent zij, teleurstellend voor de petitionarissen en beteekent, bij slot van rekening, niets anders, dan dat ook dat ministerie voornemens schijnt den weg van apaisement te zullen bewandelen:

»Het ministerie wil:

»Middelen vinden, ten einde de bezwaren van zeer velen tegen de ontworpene regeling van het volksonderwijs, *zoo veel mogelijk* op te heffen.

»Wie zijn de zeer velen wier bezwaren zooveel mogelijk moeten opgeheven worden?

»De troonrede zegt het niet; maar wij willen aannemen, dat het die petitionarissen zijn, welke verlangd hebben, dat de wet op het onderwijs een bepaald christelijk karakter draagt.

»Dan hebben deze heeren bij het aanhooren der troonrede, de vreugde kunnen matigen, die zij bij het optreden van het ministerie aan den dag legden, want hier wordt slechts betoogd, dat hunne bezwaren *zoo veel mogelijk* zullen worden opgeheven.

»Wat kan nu de belofte beteekenen, om *zooveel mogelijk* de bezwaren op te heffen, die tegen het ontwerp van het voorgaand ministerie zijn geopperd, wegens het gemis van een bepaald uitgedrukt Christelijk beginsel? Wel te begrijpen is dit niet. Onzens bedunkens is hier geen middenweg. In het wets-ontwerp wordt het Christelijke beginsel bepaald opgenomen of niet. In het eerste geval wordt aan de bezwaren der petitionarissen *volkomen* te gemoet gekomen; in het tweede, in het geheel niet. Hier is geene ruimte voor transactie. De vraag is: zal de wet op het onderwijs, welke het ministerie gezind is voor te dragen, een bepaald Christelijk onderwijs regelen of niet? Daarop is het slechts mogelijk met ja! of neen! te antwoorden.

»De troonrede belooft, de bezwaren van zeer velen tegen de ontworpene regeling van het volksonderwijs zoo*veel mogelijk* op te heffen.

»Men erkent dus dat ze niet geheel op te heffen zijn.

»Wat is de hinderpaal?

»Natuurlijk, de grondwet, waarin de scheiding van staat en kerk is aangenomen, waarin aan alle gezindheden *gelijke* bescherming is verleend, waarin is bepaald, dat het onderwijs met *eerbiediging* van *ieders* godsdienstige meening wordt geregeld.

»Maar wat beteekent dan, bij het bestaan van zulk een hinderpaal, de belofte, om *zoo veel mogelijk* te gemoet te komen aan het bezwaar, dat de ontworpene regeling van het onderwijs geen positief godsdienstig beginsel inhield? Neemt men zulk een beginsel op, het bezwaar is geheel opgeheven. Half opnemen en half niet, is onmogelijk. Met een positief beginsel valt niet te transigeren. Men kan het niet *zoo veel mogelijk* aannemen.

»Het schijnt dus inderdaad dat men het stelsel van *apaisement* van den heer van Hall heeft willen volgen en daarom, dat »zooveel mogelijk" in de troonrede heeft gebragt. Men schijnt de petitionarissen met eene belofte te willen sussen, die niets beteekent.

»De troonrede spreekt echter ook van het middel om »het beoogde doel te bereiken. Het is: »aan Nederland »schoolinrigtingen te verzekeren, in welke het godsdien»stig karakter der natie, sinds eeuwen door het Christen»dom gevormd en ontwikkeld, wordt geëerbiedigd en te»vens de eisch der wetenschap en het beginsel der volks»eenheid worden gehuldigd."

»Het middel is even duister uitgedrukt [illegible] merkt al dadelijk op, dat niemand ook, het voorgaande ministerie niet, het Christelijk karakter van de groote meerderheid der natie heeft ontkend.

»Dat verreweg de groote meerderheid der natie Christelijk is, erkent een ieder; maar de vraag waarop het aankomt is, of naar ons staatsregt, *de staat* een bijzonder godsdienstig karakter heeft. Dit heeft de vorige minister van binnenlandsche zaken te regt open en rond ontkend en de beantwoording van dit groote, alles beslissende vraagstuk, wordt in de troonrede met zorg ontweken.

»Men wil nu bij de school-inrigtingen het Christelijk godsdienstig karakter der natie eerbiedigen. Maar wie wil dit niet? De grondwet gebiedt het uitdrukkelijk. Art. 194 zegt met duidelijke woorden: »De inrigting van het onderwijs wordt, met eerbiediging van ieders godsdienstige begrippen, door de wet geregeld." Het Christelijk godsdienstig karakter van het grootste deel der natie moet dus niet alleen geëerbiedigd worden, maar het moet dit zelfs in zijne groote onderdeelen, het moet dit in alle zijne nuances. Bij de regeling van het onderwijs moeten *ieders* godsdienstige begrippen worden geëerbiedigd, zoowel die van den Protestant, als van den Roomsch-katholieke en den Israëliet.

»De belofte dus, om het godsdienstig karakter van het grootste deel der natie te zullen eerbiedigen, is niets dan de verzekering, om bij de schoolinrigting aan de grondwet getrouw te zullen blijven.

»Alleen dan zou deze zinsnede meerdere beteekenis krijgen, indien men haar zoo moest opvatten, alsof er stond, dat men *uitsluitend* het godsdienstig karakter van het grootste deel der natie zou eerbiedigen. Maar dan zou het eene verzekering zijn van de grondwet te verkrachten, en dit mag men niet aannemen, zonder dat het uitdrukkelijk wordt gezegd.

»Met de eerbiediging van het godsdienstig karakter der natie, wil men tevens den eisch der wetenschap en het beginsel der volkseenheid huldigen.

»Wat is het beginsel der volkseenheid?

»Wij kunnen volkseenheid niet anders begrijpen, dan dat daardoor de staat wordt bedoeld, die het volk als één geheel omvat.

»Maar is dit de bedoeling, dan omhelst men geheel het beginsel door de liberalen steeds [illegible] door den afgetreden minister van [illegible] openlijk verkondigd, dat de staat als [illegible] bij zonder godsdienstig karakter heeft.

(1) De schrijver van *Brieven aan een lid van de Tweede Kamer* gaat er grootsch op dat deze bladen zich voor het ministerie verklaard hebben!

»Bedenkt men dit alles, dan komt men tot het besluit, dat het onmogelijk is, uit de troonrede tot de kennis te geraken van het stelsel, dat het ministerie ten aanzien van het onderwijs aankleeft.

»Het wil aan de bezwaren van zeer velen zoo veel mogelijk te gemoet komen; het wil dit doen, door het godsdienstig karakter van de natie te eerbiedigen, en tevens door het beginsel der volkseenheid te huldigen.

»Het eenige besluit dat hieruit te trekken valt is, dat men op twee gedachten hinkt en eigenlijk nog geen stelsel heeft."

Ook de *Arnhemsche Courant* stelt de dubbelzinnigheid van de taal der troonrede, waar de Regering de onderwijs-questie bespreekt, in het helderst licht:

»De zitting der Staten-Generaal is geopend met eene aanspraak, die geheel aan de verwachting voldoet.

»Het is een geheel *kleurloos* stuk. Niet eene enkele zinsnede komt er in voor, die niet even goed door een ministerie Thorbecke, door een ministerie van Hall, of door elk ander ministerie zou kunnen zijn gebezigd. Evenwel met ééne uitzondering.

»Die uitzondering betreft het onderwijs. Te dezen aanzien sluit zich de troonrede op zeer eigenaardige wijze aan bij de raadselen van de rede, waarmede laatstelijk de zitting gesloten werd.

»Hetgeen de troonrede over het onderwijs mededeelt is even *onbegrijpelijk* als het geheele ministerie van der Brugghen-Simons.

»Het is duidelijk, dat het ministerie, een duister begrip heeft van zijne positie. Niet één enkel politiek vraagstuk weet het aan te wijzen, welks oplossing het als zijne roeping beschouwt; niet één enkel nationaal beginsel weet het te ontdekken, waarin het steun en kracht zou kunnen vinden. Het eenig anker des behouds is.... de petitionnarissen tegen de onderwijswet te mystificeren! De cirkulaires van »Koning en Vaderland," ach ja, zij maken het geheele programma van het nieuwe bewind uit. Namelijk, voor zoo ver men een programma *durft* en *kan* geven, en onder voorbehoud om al zijne sympathie, en waar het kan, in het geniep, al zijne medewerking te geven, aan hen die zoo gaarne de slopende hand aan onze instellingen zouden willen slaan.

»Willen de ministers zich evenwel houden aan het adres van den Utrechtschen kerkeraad, dan wel aan dat der orthodoxe predikanten?

»Men weet, dat »Koning en vaderland" — om toch vooral niet mis te tasten — *beide* adressen rondzond en *beiden* aanbeval, hoezeer de wenschen, in het eene uitgedrukt, die van het andere vernietigden. Zoolang men nu nog niet weet in welk der twee adressen men het programma van der Brugghen-Simons moet zien, vleijen zich welligt de petitionnarissen van beiderlei kleur met de hoop, dat *hunne* wenschen vervuld zullen worden. Als echter de kerkeraad zijn zin verkreeg, dan zouden de orthodoxe predikanten met hun aanhang zeer teleur gesteld worden; en omgekeerd. Het ware daarom eene goede zaak als de ministers maar dadelijk opgaven wat wat zij wel willen. Immers, als wij wachten moeten tot dat de wet op het onderwijs wordt voorgedragen, dan loopen een groot aantal petitionnarissen gevaar intusschen hunne ergste vijanden te vertroetelen, of, om met de *Bazuin* te spreken, een adder aan hunnen boezem te koesteren.

»Wat de sluitingsrede er van zeide en wat de troonrede er van openbaart geeft geenerlei licht. De ministers hadden in hieroglyphen kunnen schrijven, en wij waren even wijs als thans. Het ministerie van der Brugghen-Simons heeft waarlijk veel verpligting aan de arme petitionnarissen, om hen in zoo pijnlijke onzekerheid te houden, en hen te laten versuffen in de oplossing van onmogelijke raadsels."

Ook het *Residentie-blad* moet worden gehoord. Het bespreekt niet de *troonrede*, maar wat in de bladen over haar gezegd is.

De *Amsterdamsche Courant* drukt zwaar op het hart van 't ministerieele blad; zij toch is het orgaan van de aristokratie der hoofdstad, en moet als dusdanig bij het gouvernement wigt hebben. Voortdurend werden pogingen aangewend om haar te bekeeren, nu door vleijerijen, dan door bedreigingen. 't Is alles vruchteloos. En dewijl de *Amsterdamsche Courant* bij de troonrede op nieuw toont niet ingenomen te zijn met hetgeen het nieuwe kabinet beraamt, zoo wordt het schamper begroet en ter zijde gesteld met het verwijt, dat zij lijdt aan »mijmeringen en bespiegelingen" van »de studeerkamer, zonder zich daarbij het volk te vertegenwoordigen." En dat is al wat het ministerieële blad weet te antwoorden op het beredeneerd betoog van de *Amsterdamsche*! Een scheldwoord tot antwoord op eene redenering!

Van den *Tijd* deelt het *Residentie-blad* mee, dat deze hulde brengt aan den Koning, maar niet aan de ministers het vertrouwen schenkt, terwijl dat »koninklijk onschendbaar woord hem inboezemt." Het meent dat »die verklaring hoogst waarschijnlijk de verdienste van opregt te zijn" heeft. En het verheugt zich over dit wantrouwen, want het gelooft, dat »zoodanig wantrouwen van de zijde van *de Tijd* eene der hoofdvoorwaarden is voor het bestaan van dit en van elk ministerie in Engeland." Men ziet, men verheugt zich ligtelijk in het bladje, naar den stelregel: eens kinderhand is spoedig gevuld.

Het artikel van het *Handelsblad* heeft het ministerieële orgaan insgelijks verblijd. Het heeft daarop geene andere bemerking, dan dat het voorgeeft, beter de gezindheid van de meerderheid der lezers van het *Handelsblad* te kennen, dan het blad zelf. O, de knapheid en schranderheid van 't *Residentie-blad* gaan ver! Het *Handelsblad* mag oppassen; als het de meerderheid van zijn eigen lezers nog behoudt, dan is het alleen omdat het *Residentie-blad* ze nog aan den invloed van het *Handelsblad* wil overlaten.

Inmiddels is het blad zeer ontevreden over de *Nieuwe Rotterdamsche Courant* en de *Arnhemsche Courant*, die de troonrede met ons raadselachtig vinden. Beiden hebben den wensch geuit, dat het ministerie spoedig met de wet op het onderwijs voor den dag zal komen. Maar met dien wensch is het bladaje volstrekt niet gediend. Het verzekert dat zulks »nog niet bewijst, dat het volk dien wensch deelt en dat *die spoed zeer wenschelijk* is." Zoo, zoo! En waarom niet? Het begrijpt de hoop, van de *Rotterdamsche* en *Arnhemsche Couranten*, dat het ministerie over de onderwijs-wet zou kunnen vallen; want het weet, dat in de zaak van 't onderwijs overal voetangels en klemmen liggen. Het terrein is gevaarlijk te bewandelen. En het is daarom zeer voorzigtig van 't ministerie, als het lang leven wil, geen haast te maken. Maar volgens de nieuwe manier van betoogen, die de dweeperij ten onzent tracht in te voeren, wordt in den mond van het volk gelegd, wat in de pen zit van den ministerieëlen schrijver.

Voorloopig verslag omtrent den staat der voortbrengselen van den landbouw over 1856, in de provincie Gelderland.

De opbrengst van de *tarwe* was gewenscht, althans ver boven het middelmatige.

Ook over die van de *rogge* heeft men zich te verblijden, daar de hoedanigheid deugdelijk is en men veel stroo kreeg.

De *garst* leverde een vrij goed beschot op.

Op hoog gelegen landerijen was de *haver* goed; over het algemeen op de laag gelegene minder.

Door hitte en droogte op het tijdstip dat het zaad zich ontwikkelt, heeft de *boekweit* geleden en bij het afmaaijen werkte de vochtigheid ongunstig. Overigens loopen de opgaven uiteen.

Het *koolzaad* bleef beneden het middelmatige, daar het aan brand en roest leed; de korrel was wel olierijk maar fijn.

De *paarden-* en *duivenboonen* waren niet meer dan redelijk; de *witte* en *bruine boonen* slechts middelmatig doch de *erwten* vrij goed.

Van de *aardappelen* zijn de berigten gunstiger. De bekende ziekte heeft weinig, ten minste in vergelijk met vroeger bijna geen nadeel veroorzaakt. Zij worden geroemd groot van stuk en blijven goed van smaak, even als in de tijden voor het bestaan der ziekte.

De *graslanden* waren zeer middelmatig. Op veel plaatsen leden zij door het zomerwater. Buitendijks verdronk veel. Over het algemeen heeft onder het vee weinig gras gestaan, waarbij dan nog de keverworm kwam. Het hooiland bragt redelijk op, ten minste niet naar verhouding tot de buitensporige prijzen.

Over de *klaver-* en *wortelgewassen* valt niet te roemen.

De gezondheidstoestand van het *vee* is uitermate goed. De prijs zeer hoog, vooral van fok- en vet vee.

Trekt men de berigten te zamen dan wordt, de boomvruchten niet medegerekend, die bijzonder zeldzaam zijn, eene zeer voldoende uitkomst verkregen en bestaat er alle reden om zich ten deze te verheugen; de landbouw is vooruitgaande, daar goede oogsten met hooge prijzen gepaard gingen.

Het vooruitzigt voor den mindere is beter dan in vorige jaren, daar toch de tegenwoordige prijzen geen stand zullen kunnen houden.

Voor zoo ver men heeft kunnen nagaan staat de oogst in de naburige grensgemeenten gelijk met dien in Gelderland.

Bij het Departement van Binnenlandsche Zaken is ontvangen van den Minister van Koloniën eene assignatie op de Nederlandsche Bank groot *f* 850 zijnde de opbrengst van eene door mr. L. J. A. Tollens te Batavia uitgegeven dichtbundel ten behoeve der slagtoffers van den watersnood van 1855 in het Vaderland.

De druivenoogst in het Westland belooft buiten verwachting gunstig te zullen uitvallen; op plaatsen waar men in het vorige jaar 10 pond heeft gesneden denkt men thans 100 pond te winnen.

Men verneemt, dat de kommissie voor landbouwkundig onderwijs in de volgende maand weder zal bijeenkomen ten einde het rapport van de gehoudene beraadslagingen in de vorige zittingen vast te stellen, waarna het gedrukt en verkrijgbaar zal gesteld worden. Verder verneemt men dat de komissie van oordeel is om éene landbouwkundige school op te rigten op eene groote schaal alwaar gelegenheid zal zijn, om zoowel theoretisch als praktiesch onderwijs in den landbouw en aanverwante wetenschappen te ontvangen.

De *N.-brabander* wil met zekerheid weten, dat de heer S. Beerenbroek bepaaldelijk bedankt heeft voor de betrekking van kommissaris des Konings in Noord-Brabant.

STATEN-GENERAAL.

TWEEDE KAMER.

Zitting van Woensdag 17 *September.*

In deze zitting hebben de beide Kommissiën, belast met het onderzoek der geloofsbrieven van de nieuw gekozen leden (ook die van de heeren Schimmelpenninck van der Oije en Dommer van Poldersveldt, welke later ingekomen zijn) in de hoofdkiesdistrikten Groningen, Appingadam, Assen, Leeuwarden, Sneek, Zwolle, Almelo, Arnhem, Amersfoort, Utrecht, Hoorn, Alkmaar, Amsterdam, Leyden, Gouda, Delft, Rotterdam, 's Gravenhage, Dordrecht, Middelburg, Goes, Breda, Tilburg, Eindhoven, Maastricht, Roermond, Boxmeer en 's Hertogenbosch, daaromtrent hare verslagen uitgebragt.

Beide hebben tot toelating van al die leden het voorstel gedaan, zoodat zitting genomen hebben de heeren Blaupot ten Cate, Westerhoff, van Heiden Reinestein, Dirks, Wijbenga, Sloet tot Oldhuis, van Hoëvell, Thorbecke, Schimmelpenninck van der Oije, van Lynden, Dommer van Poldersveldt, van Reede van Oudtshoorn, van Goltstein, Nolthenius, van Foreest, Godefroi, Stolte, Gevers Deijnoot, de Brauw, Hoekwater, van Bosse, Groen van Prinsterer, van der Poel, Elout van Soeterwoude, van Eck, van Deinse, Storm, Beens, Bots, van Wintershoven, Strens, Hengst en de Poorter.

De Vergadering heeft daarop opgemaakt eene nominatie van drie kandidaten voor het voorzitterschap ten einde aan Zijne Majesteit den Koning te worden aangeboden, om daaruit één te kiezen tot voorzitter der Kamer gedurende het ingetreden zittingjaar van 1856—1857. Op die lijst zijn geplaatst de namen der heeren:

1°. mr. J. K. baron van Goltstein, die bij eene derde stemming van de 65 stemmen er 33 bekwam, terwijl er zich op den heer mr. M. P. H. Strens 28, op jhr. mr. W. L. F. C. van Rappard en mr. M. H. Godefroi elk 2 vereenigden;

2°. mr. M. P. H. Strens, die bij eene tweede stemming 38 stemmen erlangde, tegen 22 die de heer van Rappard, 4 die mr. J. L. A. Luijben, en 1 die de heer Godefroi er bekwam; en

3°. mr. P. P. van Bosse, die bij eene vierde stemming 35 stemmen verkreeg, tegen den heer van Rappard, die 30 stemmen op zich vereenigde.

De aldus opgemaakte lijst zal aan Z. M. den Koning worden aangeboden door eene Kommissie bestaande uit de heeren Storm, Heemskerk, Blaupot ten Cate, Gevers Deynoot, ter Bruggen, Hugenholtz, van Reede van Oudtshoorn, Wijbenga en van Deinse.

STEENWIJK, 16 Sept. De zeventienjarige zoon van den alhier wonenden slager S. T. de Leeuw, zich gisteren in den vroegen morgen, met nagenoeg *f* 200 aan geld, naar Oldemarkt begevende, werd op halfweg bij het denneboseh onverhoeds door een lang manspersoon aangegrepen en plat op den grond geworpen, met de bedreiging hem te zullen ombrengen, indien hij zijn geld niet goedwillig overgaf. De welberaden jongeling antwoordde zijnen aanrander, die hem vijf sneden met zijn mes in den jas gaf: »Ik ben in uwe magt, laat mij maar opstaan en ik zal u mijn geld ter hand stellen." De aanrander, op zijne grootere ligchaamskrachten vertrouwende en zich van zijnen buit zeker wanende, voldeed aan het verzoek van den jongeling; doch zoodra deze weder op de been was bragt hij den aanrander een geweldigen slag met zijnen stok toe, en redde zijn persoon en zijn geld uit de handen van den booswicht. De justitie doet naauwkeurig onderzoek. (*Amst. Cour.*)

's HERTOGENBOSCH, 16 Sept. De plegtige overgave der nieuwe stads koornbeurs en graanhallen alhier, heeft heden door het stedelijk bestuur aan de kommissie van beheer dier beurs plaats gehad; ter dier gelegenheid werd door den heer burgemeester Vermeulen eene indrukwekkende redevoering gehouden, die door den voorzitter van het bestuur der beurs, den heer J. van Andel Hz., op eene welsprekende en waardige wijze werd beantwoord, waarbij ten slotte werd te kennen gegeven, dat de beurs voor den handel op Donderdag 25 Sept. aanstaande, des voormiddags ten 10 ure, zou geopend worden. Nadat door den heer wethouder Luyckx, in zijne kwaliteit van voorzitter der afdeeling 's Hertogenbosch der noord-brabandsche maatschappij van nijverheid, eene plegtige openingsrede was gehouden, verklaarde hij de ter dezer gelegenheid te houden algemeene tentoonstelling van voortbrengselen, werktuigen en gereedschappen voor den land- en tuinbouw, enz., geopend. (*H.*)

MAASTRICHT, 19 September. In den morgen van dezen dag, is in het dorp Mesch eene kerkroof gepleegd bijna onder dezelfde omstandigheden als twee andere kerkdieverijen, die onlangs in deze omstreken plaats hadden; ook hier vond men een ladder tegen het kerkvenster staan, hetwelke men gedeeltelijk had weggebroken; vervolgens had men aan een spijl van het venster een touw vast gemaakt en zich hiermede in de kerk afgelaten.

Men vond den tabernakel van achteren opengebroken en daaruit twee zilveren ciboires, ter waarde van *f* 250 weggenomen; ook vond men twee kerkbussen openge-

groken; het bedrag van het zich daarin bevonden hebbende geld, kan men niet nagaan. De dieven hebben eenen zwaren nijptang en eenen ploeghamer in de kerk achtergelaten. (*H. R. Ct.*)

— Gisteren en ook heden hebben op nieuw proefritten over de brug en de geheele lijn van den spoorweg van hier naar Hasselt plaats gehad, ditmaal in de tegenwoordigheid van den hoofd-ingenieur van der Kun. Het traject van Maastricht naar Hasselt is gisteren in 54 en heden in 45 minuten geschied. De opening van deze lijn is door de vereenigde direktiën van den aken-maastrichter-hasseltschen spoorweg, die heden alhier vergaderd waren, bepaald geworden op Woensdag 1 Oktober.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

FRANKRIJK.

PARIJS, 15 Sept. Niet alleen de spaansche zaken en de quæstie der Donau-vorstendommen houden de engelsche en fransche Regeringen verdeeld. In de diplomatie wordt ook veel gesproken over de instruktiën aan den franschen kommissaris gegeven voor de grensscheiding in Bessarabië, die ten opzigte van Rusland van zeer verzoenenden aard zijn, en waardoor Bolgrad in het bezit van Rusland blijven zou; de engelsche kommissaris heeft andere voorschriften.

— De graaf von Hatzfeld, die, zooals bekend is, naar Biarritz afgereisd is, heeft, vóór zijn vertrek met den heer Walewski een onderhoud gehad over de zaken van Neufchâtel. Men meent dat de pruissische Regering van de laatste gebeurtenissen gebruik maken wil, om de quæstie der regten van Pruissen op Neufchâtel te doen gelden, die zich niet alleen op het traktaat van 1815 grondvesten, maar ook op het londensche protokol van 24 Mei 1852, waarbij door de groote mogendheden de regten van Pruissen op het vorstendom Neufchâtel erkend geworden zijn. De heer Hatzfeld wil deze zaak regtstreeks met den Keizer behandelen.

— Een telegrafiesch berigt uit Madrid, van 17 September, meldt, dat de *Gaceta* een koninklijk dekreet mededeelt waarbij de konstitutie van 1845 hersteld wordt met eene additionneele akte. Zij die zich aan drukpers-delikten schuldig maken zullen voortaan voor eene jury teregt staan. De Cortes zullen op nieuw bijeen komen binnen een tijdperk van minstens vier maanden. Een staadsraad wordt weder ingesteld.

— De ministers zijn het omtrent de konstitutionneele quæstie volkomen eens.

— De Regering heeft aan den maarschalk Narvaez het verlof, om naar Spanje terug te keeren, geweigerd. De maarschalk had aan den generaal Serrano, den spaanschen gezant te Parijs, naar de redenen dezer weigering gevraagd en van dien staatsman ten antwoord bekomen, dat zijne instruktie bepaaldelijk inhield, dat hij geene reispas mogt afleveren, zoo lang de zaken in Spanje niet voor goed waren geregeld. De gezant had daarbij gevoegd, dat de Regering voornemens was om den maarschalk eene buitenlandsche betrekking op te dragen. Deze laatste had evenwel verklaard van het tegenwoordige bewind geene openbare betrekkingen te zullen aannemen, met bijvoeging, dat de buitengewone toestand, in welken Spanje verkeerde, hem verbood om de redenen mede te deelen, welke hem daartoe noopten.

Overal in het rijk heerscht rust.

— Het gerucht heeft zich verspreid, dat er acht dagen geleden een moordaanslag tegen maarschalk O.Donnell te Madrid beproefd is.

— Hoe meer de symphatiën van de fransche Regering zich ten gunste van den spaanschen minister-prezident uitspreken, hoe minder de Keizer er toe genegd is om maarschalk Narvaez naar zijn land te laten terugkeeren. Ziedaar wat men als reden opgeeft, dat de passen voor Spanje aan Narvaez geweigerd zijn.

— Volgens het *Journal du Hâvre* zou de Koning van Griekenland te Parijs komen op het tijdstip van 's Keizers terugkeer van Biaritz.

— De opstand in Kabylie is bedwongen. Hij moet van ernstigen aard geweest zijn. De Algerijnen verlangen eene nieuwe expeditie, want de vrees voor nieuwe woelingen blijft bestaan.

— Met de *Meandre* zijn tijdingen ontvangen uit Konstantinopel, loopende tot 8 dezer. Het eskader van den admiraal Lyons zou den 10den vertrekken, deels naar Malta

Khalic effendi is benoemd tot minister-rezident van Turkije en Athene.

De werkzaamheden tot afbakening der perzische grenzen zullen uit [illegible] wegens den winter niet ten einde kunnen gebragt worden.

ENGELAND.

LONDEN, 16 Sept. De prins van Oranje is Zaterdag ochtend van Edinburg naar Balmoral vertrokken, om een bezoek bij H. M. af te leggen.

— De direkteuren der West Surrey bank hebben, bij gelegenheid, dat hun dezer dagen een valsch bankbillet van 10 £ der bank van Engeland werd aangeboden, een eenvoudig middel bekend gemaakt om valsch van echt bankpapier te onderscheiden. Men bevochtige het bankbillet luchtig met de tong en houde het vervolgens tegen het licht, als wanneer, indien het echt is, het watermerk zich op de bevochtigde plaats duidelijker zal vertoonen, terwijl zoo het nagemaakt is, het vermeende watermerk zal verdwijnen.

— De engelsche bladen deelen als een zeer natuurlijke zaak de volgende monsterachtige advertentie mede:

Wedrennen van Wimslow, September 1856.

John Fletcher, afgestapt in de herberg *het Koningshoofd*, heeft het genoegen het geëerd publiek, dat de wedrennen bezoekt, te verwittigen, dat het hem is mogen gelukken den heer John Smith van Dudley, dezelfde die William Palmer te Strattford heeft opgehangen, voor eenige voorstellingen te engageeren; ook is hij zoo gelukkig geweest, door middel van een zijner vrienden te Liverpool, zich een pop te verschaffen, die het gelaat, de juiste trekken, kortom een sprekend gelijkend afbeeldsel van den misdadiger vormt, en met dezelfde kleederen als deze op den dag der teregtstelling droeg. Er is een schavot met een galg, benevens een stoet van officieren in uniform, en alles wat tot een juiste voorstelling der teregtstelling behoort.

Dagelijks zullen er twee voorstellingen plaats hebben, waarvan de eerste des avonds ten 6 ure.

— Volgens onlangs medegedeelde officieele opgaven zijn in 1842 in Ierland 187 personen van honger gestorven in 1845 niet minder dan 516, en in het volgende jaar 2041; in 1847 klom dit getal tot 6058 en in de beide volgende jaren (1848, 1849) te zamen 9395. In het geheele tijdvak van 10 jaren 1841 — 1851 bedroeg het getal der op bovengenoemde wijze om het leven gekomenen 21,770. De verhouding tusschen vrouwen en mannen was als 70 tot 100.

— Op Jamaica was de wetgevende vergadering tot het laatst van Oktober verdaagd. De bladen van de West-Indiën gewagen van een hevigen storm, welke op verschillende eilanden, voornamelijk Grenada en Barbades, den 13den veel schade heeft aangerigt. — Op de plantage *Blankenburg*, in het westelijk gedeelte van Demerarija hadden eenige ongeregeldheden onder de koelies plaats gehad.

De uitvoerige berigten uit Britsch-Indië per overland-mail zijn thans bekend; zij behelzen echter geen nieuws van eenig overwegend belang. Uit Affghanistan luiden de tijdingen even verward als ooit en, wat de pozitie der Perziërs in Herat betreft, zoo wist men niet of zij zich daar staande hielden, dan wel of zij uit die plaats verdreven waren.

De [illegible] van Calcutta op: De gezondheidstoestand van den gouverneur-generaal, lord Canning, was verbeterende.

DUITSCHLAND.

WEENEN, 16 Sept. De 7e algemeene vergadering der gezamenlijke katholieke vereenigingen van Oostenrijk en Duitschland, zal te Linz worden gehouden op 23, 24 en 25 September 1856. Het volgende programma is daarvoor vastgesteld:

Maandag, 22 September

Van 9 uur des morgens tot 5 uur des namiddags — aankomst en onderzoek der geloofsbrieven van de afgevaardigden en gasten.

6 uur des avonds. Bijeenkomst van de katholieke central-vereeniging van Linz. Begrooting der afgevaardigden en gasten. Voorlezing van hunne namen.

Dingsdag, 23 September.

8 uur des morgens. Plegtige dienst in de Domkerk.

10 uur. 1e algemeene vergadering.

3 uur. 1e bijzondere vergadering. Prezidents-verkiezing door meerderheid van stemmen met kiesbriefjes der afgevaardigden. Keus der onder-voorzitters van het kommitté en referentie door den prezident.

6 uur. 2e Algemeene vergadering in de groote zaal.

Woensdag, 24 September.

9 uur des morgens. 2e bijzondere vergadering.

3 uur. 3e bijzondere vergadering.

6 uur. 3e algemeene vergadering.

Donderdag, 25 September.

8 uur des morgens. 4e bijzondere vergadering.

11 uur des morgens. 4e en laatste algemeene vergadering.

2 uur. Gemeenschappelijk middagmaal.

BERLIJN, 13 Sept. Sedert dat de *Preuss. Corresp.* zijn gewone gematigdheid vergeten heeft, neemt de zaak van Neufchatel meer ernstige verhoudingen aan, reden te meer voor de drukpers om, er slechts met de grootste omzigtigheid van te spreken. En toch, de duitsche dagbladen, als het ware alle gevoel van nationaliteit verloochenende, volgen de hevige uitvallen der zwitsersche radikale en revolutionnaire dagbladpers na.

Het is genoeg om zich de wijze te herinneren, waarop het londensche protokol van 24 Mei 1852, door de vijf groote mogendheden onderteekend, het zwitsersch radikalismus schandvlekte. Als de Regering het openbaar maakte, zou men spoedig zien hoe weinig grond de aanmatigingen van Zwitserland hebben, en hoe slecht de bewering vol te houden is, dat de meerderheid der bevolking de republiek wil.

In 1850 bedroeg de bevolking van het vorstendom 44,335 inwoners waarvan 21,137 zwitsers uit andere kantonnen en 4,980 vreemdelingen. De groote meerderheid der bevolking behoort dus niet tot het kanton en bezit er ook geen eigendommen. Deze groote onevenredigheid is een gevolg van de groote industriëele ontwikkeling, die in dat kleine land heerscht en verklaart ook de woelingen waarvan het het tooneel geweest is.

— Men schrijft uit Brussel aan de *Köln. Zeit.* dat de reis van den koning van België naar deze stad tegen het einde van Oktober zal plaats hebben. De toezegging daarvan is in een eigenhandigen door belgies Koning geschreven brief aan den koning van Pruissen vervat, na bereids aan den generaal van Hirschfeld tijdens diens verblijf te Luik zijn woord gegeven te hebben.

— *De Zeit* is door de korrectionneele regtbank tot eene boete van 25 Thaler veroordeeld, wegens aanzetting van haat en verachting tegen de Katholieke Kerk.

— Nopens de bekende zaak van Techen die, zoo als men weet, met gesloten deuren behandeld werd, komt thans een en ander aan het licht, waardoor zich laat verklaren, waarom deze persoon zoo zwaar gestraft is. Men zegt namelijk in doorgaans goed onderrigte kringen dat hij een brief heeft ontvreemd van den graaf van Munster, vroeger russische militaire kommissaris te St.-Petersburg, waarin o. a. gezegd werd, dat het een geluk was, dat de westersche mogendheden in 1854 onbekend waren met den slechten toestand der maritime vestingen ter verdediging van Finland, want dat die vestingen nog juist zoo waren als men ze in 1810 had gevonden, enz. Deze inlichtingen moeten aanleiding gegeven hebben tot den aanval op Sweaborg en dien op Malakoff hebben verhaast, te meer dewijl men langs dienzelfden weg vernomen had, dat Sebastopol van dag tot dag minder houdbaar werd.

— Onlangs is in het dorp Alexandropol (gouv. Ekatherinoslaw) eene ontdekking gedaan, welke bij de archæologen groote belangstelling wekt. De direkteur van het museum van Kertch, Luzenko, en de bekende archæoloog, Sueljeff, hebben in een heuvel aldaar sarkofagen der scythische koningen ontdekt en daarbij groote schatten van gouden, zilveren, bronzen en ijzeren werken aan het licht gebragt. Door deze belangrijke ontdekking is thans ook het bestaan van het bij Herodotus vermelde Gerrhos, de necropolis der scytische koningen, buiten allen twijfel gesteld.

ITALIE.

ROME, 11 Sept. Den 15 van deze maand zal op het kapitool een tentoonstelling van lakens en geweven ruwe zijde uit de inlandsche fabrieken geopend worden. In het laatst van Augustus heeft de minister van Koophandel aan den heer Salagie, fabriekant van zijden stoffen te Rome, een gouden medalje geschonken, evenzoo aan lakenfabriekanten van Bologna en Spoleta. Deze tak van nijverheid gaat zeer vooruit; nieuwere machines voor de weverijen worden uit België ontboden, zoodat men hoopt weldra met goed gevolg tegen de fransche fabrieken te kunnen wedijveren. Evenzoo is het met de behangsel-papieren waarvan in den laatsten tijd belangrijke fabrieken opgerigt zijn.

— Het feest van Maria-geboorte is in de kerk van O. L. V. des volks gevierd. De Paus is er bij tegenwoordig geweest, vergezeld van de nieuw benoemde Kardinalen Mgr. Barnabo en Medicis. De geschilderde glazen in die kerk, welke door den tijd zoowel geleden hadden, zijn door de zorg des Pausen hersteld.

— Men zegt dat het konsistorie den 18 September gehouden zal worden; de Kardinaal Viale Prela zou er den hoed ontvangen, en een geheim konsistorie daarop volgen, om eenige Bisschoppen te prekonizeeren.

STADSNIEUWS.

BURGERLIJKE STAND.

AMSTERDAM, 18 September.

BEVALLEN (13 Sept.): M. H. R. Voitus van Hamme, geb. Bia, Z.

OVERLEDEN (6 Sept.): D. W. Menne, 27 j.

BUITENLANDSCHE BEURZEN.

ANTWERPEN, 17 Sept. Belg. leen. 2½ pc. 55¼; Obligatiën 3 pc. —; id. 4½ pc. 97¼; Spanje 1—3 pc. 24½; Binnenl. 3 pc. 39¼; Romeinen 5 pc. 85; Oostenrijk Met. 5 pc. 79¼; id. Nat. 5 pc. 81¼.

PARIJS, 17 Sept. Fransche 4½ pc. 92.50; 3 pc. 69.75; 3 pc. Spanje 40½; id. 1½ pc. 25¼; 5 pc. Met. —; Rom. Leen. 88½.

LONDEN, 17 Sept. Cons. 94¼; Holl. 4 pc. 95¼; Peru 4½ pc. 79; Mexiko 3 pc. 22½.

WEENEN, 17 Sept. Met. 5 pc. 83¾; id. 4½ pc. 73½; Bank-Aktiën 1072; Credit Anst. 354; Wissel op Londen 10.08; Amst. —; Parijs 120½; Goud —; Zilver —.

BERLIJN, 17 Sept. 3½ pc. Pr. Staatschuld —; [illegible] —; id. 5 pc. 108.

HAMBURG, 17 Sept. Spanje 1½ pc. [illegible]; id. 3 pc. [illegible]; Rusl. 5 pc. 101½; 3 pc. Mexikanen 12½; 5 pc. Sardinie 91½; Wissel op Londen 3/m. —; [illegible] —; Amst. —.

FRANKFORT, 17 Sept. Oostenr. Met. 79¼; 1½ pc. Spanje binnenl. 24½; id. 3 pc. 39⅞; Wissel op Londen 3/m. —; Parijs —; Weenen —; Amsterdam —.

PRIJS-COURANT DER EFFEKTEN.

			16 SEPT. 4½ u.	gebl.	17 SEPT. 4½ u.	gebl.
Nedert., Werkel. Schuld a	2½	pCt.	63⅞	63¾	63 13/16	63 13/16
Dito Dito	3	"	75⅞	75¾	75⅞	75¾
Dito Dito	4	"	95⅜	95¼	95⅜	95 5/16
O. I. Leening 1844	4	"				
Amortis. Syndik.	3½	"	90⅜	90½	90⅜	
Handel-Maatschappij	4½	"		133		
Aand. Rijn-Spoorw.	4½	"				
" Holl. Spoorw.-M.		"				
Obligatiën	4½	"				
Maatschappij van Weld.	4	"				
Aand. Ned. Bank		"				
België	2½	"				
Dito bij *Rothschild*	2½	"	51⅝	51 11/16		
Frankrijk, Obligatiën	3	"				
Spanje, Onbep. Stukken	1¼	"	24⅞	24 11/16	24¾	
Dito	3	"	43¾	43⅝	43¾	
Dito Binnenl. à 6/m.	3	"	39⅝	39 5/16	39½	39 5/16
Coupon-Bewijzen			5 15/16	5 13/16		
Amortisable Schuld			6¾			
Portugal, te Londen	3	"	45⅛	44 13/16	45 5/16	45
Dito Uitgestelde						
Rusl., bij *Hope* 1798 en 1816	5	"	103½	103½		
Dito Dito 1828 en 1829	5	"	102⅞	103		
Cert. bij dito 1831 en 1833	5	"		92		
Dito	4½	"	94¾			
Dito bij *Hope*	4	"	85¼	85⅜		
Dito bij *Stieglitz en Cº.*	4	"	85¼	85⅛		
Dito bij id. 5de Serie	5	"				
Certifikaten te Hamburg	5	"				
Inschrijving in Assignat.	6	"		63		
Certifikaten van dito	6	"				
Polen, Certifikaten	4	"	79⅜			
Dito Aand. met Lot. fl. 500						
Oostenrijk, Metalliek	5	"	76¼	76¼	76⅜	76¼
Dito Nationale	5	"	78 1/16	77½	77⅞	77⅝
Dito Nieuwe 1847	2½	"	39¼	39¼	39⅜	39¼
Dito 1851 en 1852	2½	"	39¼	39¼	39⅜	39¼
Dito Nieuwe	5	"	84¾	84½	84⅝	84½
Dito 1854	5	"	84¾	84½	84⅝	84½
Ween. Bank bij *Goll en Cº.*	5	"	81¼			
Dito	4	"				
Aand. met Loting fl. 250		"				
Nieuwe dito 1854		*f*				
Pruiss. Aand. 1854	3½	"				
Amerika, Bank-Aktiën Cert.						
Dito Orig.						
Napels, Cert. *Lam. en Boutwer*	5	"				
Sardinië	5	"				
Denemarken, Leen. te Lond.	5	"				
Louisiana bij *Hope*	5	"	100	99¾		
Braziliën	5	"	98⅞	99		
Dito	4½	"				
Mexiko	3	"	21¾	21 9/16	21⅝	
Dito Onbepaalde	3	"	21¾	21 9/16	21⅝	
Peru	4½	"				
Grenada, à £ 100	2½	"	21 9/16	21⅜	21⅝	21 7/16
Dito Uitgestelde			7 9/16	7¼	7 5/16	
Ecuador à £ 100			15	14 15/16	14⅞	
Venezuela, à £ 100	4½	"	31	30⅞		
Dito Uitgestelde	1½	"	13 7/16	13⅜		
Grieken, te Londen	5	"				

N. 5 pc. Stieglitz 95⅝, ⅝, ⅞; O. 94½, ⅜; 4½ pc. Braz. 95; Gren. onb. 21⅜, ⅝, 7/16; Ven. onb. 30⅞; Ecuador onb. 14 7/16.

Binnenl. fondsen waren nagenoeg als gisteren, oostenrijksche, spaansche en portugeesche op nieuw aangeboden, zuidamerikaansche prijshoudend.

Koers van het Geld: Beleening 4 pCt.; Prolongatie 3½ pCt. Diskonto 4 pCt.

Wisselkoers.

Parijs	2/m	*f* 55⅛	Livorno	2/m.	*f* 39⅜
"	zigt	" 55⅜	Napels	"	" 86
Bordeaux	2 m.	" 54⅞	Petersburg	"	" 1.83½
"	zigt	" 55⅜	Weenen	6/w.	" 34
Madrid	3/m.	" 241	Augsburg	"	" 35½
Cadix	"	" 241	Frankfort	"	" 99¾
Seville	"	" 240	Hamburg	2/m.	" 35 1/16
Bilbao	"	" 240	"	zigt	" 35 9/16
Lissabon	"	" 41	Londen	2/m.	" 11,62½
Porto	"	" 41	"	zigt	" 11,72½
Genua	2/m.	" 45⅜	Rotterdam		" ⅛

HANDELSBERIGTEN.

AMSTERDAM, 15 September.

GRAANMARKT.

Tarwe in een doen. 130 ℔ b. Pools. *f* 520; 129 ℔ wb. dito *f* 535; 129 ℔ b. dito *f* 500; 126 ℔ dito *f* 460 a d Zn.; 120 ℔ dito *f* 435; 127 ℔ j. Geldersche *f* 450; 126 ℔ n. Eyerlands. *f* 440.

Rogge tot vorige prijzen met goeden handel aan consumptie: 115 ℔ Archangel *f* 247; 117 ℔ Petersb *f* 244; 118 ℔ Stockholmer *f* 260; 121, 124 ℔ Pommer *f* 268 280.

Garst als voren: 115 ℔ Deensche *f* 255

Haver en Boekweit zonder handel.

Roolzaad. Gronings 68½, Haarl. Meer 16½ £ Op 9 vaten Olie in Sept. en Oct. 96½, Nov. 87 £ *Lijnzaad* een doen, 104/5 ℔ Petersb. *f* 320. *Raapolie* op 6/w. *f* 51¼; Vliegend *f* 50; 1º Oct. ek. *f* 49¾, Nov. *f* 49; Dec. *f* 48¾. *Lijnolie* op 6/w. *f* 41¼; Vliegend *f* 40; 1º. Oct. ek. *f* 39¾; Nov. *f* 37½, Dec. *f* 36½. *Hennepolie* op 6/w. *f* 46½. *Raapkoeken* per 1040 st. *f* 93, 96. *Lijnkoeken* per 104 st. *f* 9½, 14.

ROTTERDAM, 17 Sept. Tarwe. 154/2 ℔ jarige witb. Poolsche *f* 540, 565; 155/2 ℔ dito dito *f* 540; 160/2 ℔ jarige Hooglandsche Kleefsche *f* 530; 160/2 ℔ Nieuwe dito *f* 460; 157/2 ℔ Nieuwe Roode Nassaudietsche *f* 455; 155/2 ℔ jarige Rhijn *f* 450. — Rogge. 145/2 ℔ Archangel *f* 255.

SCHIEDAM, 17 Sept. Rogge. Verkocht: 145/2 ℔ Reval *f* 309 6/w.; 144/2 ℔ Archangel *f* 250 6/w. — Gerst. 132/2 ℔ Pernau *f* 325 kont.; 128/2 ℔ n. Manheim. *f* 241 6/w. — Moutwijn *f* 24,50; Jenever *f* 30,—; Amst. Proef *f* 31,25, per Ned. vat zonder fust, zonder de belasting.

ANTWERPEN, 17 Sept. Van *Koffij* zijn ca 800 b. Braziel per *van Dijck* afgedaan.

Granen vast. Cubanca Tarwe *f* 13⅞ a 14; blanke Zeeuwsche dito *f* 18¼ en eene partij blanke Amerik. tot geheimen prijs Voor Archangel Rogge werd *f* 9¼, voor Taganrog *f* 9½ en voor Amerik. *f* 9 per 70 kilo betaald; blanke Amerik. Mais haalden *f* 8⅜ per 80 kº. Friesche Gerst *f* 8½. Eene lading ord. Riga Lijnzaad haalde *f* 11¾ per hect.

Harst. Ex *John H. Ellioth* zijn 1000 v. a *f* 2¾ verkocht.

Rijst gesouteneerd. Gepeld Arracan *f* 8¼. Ongepeld dº op 6⅜ gehouden.

Suiker. Ruwe hooger gestemd: Sedert gisteren zijn 258 k. afgedaan.

SCHEEPSTIJDINGEN.

BINNENGEKOMEN:

TEXEL, 15 Sept. Van der Linden, Louisa Kroonprinses van Zweden, Batavia. - Holm, Dan, Santos. - Sanderson, Victoria, Mobile. — 16 Sept Wijttenhorst, Davo, en Besier, Salatiga, beide Java. - Quakkelstein, Nederwaard, Colombo. - Gollards, Cornelia en Henriëtte, beide Akyab. - Nassholm, Linnia, Braziliё. - Probst, Amaranth, Baltimore. - Kraan, Sia Elisabeth, Venetië.

HELVOET, 15 Sept. Starkey, Hardy King, New-York. — 16 Sept Kramer, Whampoa, en Veenstra qq., voor Bok, Elisabeth, beide Java. - Kükkens, Stadtlandt, Baltimore - Hickmann, Clara, New-York.

Advertentiën.

(2548) Getrouwd:

A. W. BROERE

Eindhoven, en

18 September 1856. H. M. C. A. HOEFNAGELS.

Dienende deze tot algemeene en bijzondere kennisgeving.

(2546) Heden overleed na eene langdurige ongesteldheid, voorzien van de H. H. Sacramenten der Stervenden, onze beminde Broeder BERNARD WILLEM NAGEL, in den ouderdom van 37 jaren.

Hoogezand, Namens Broeders en Zusters

15 Sept. 1856. I. H. T. NAGEL.

(2541) Bij J. J. ARKESTEYN en ZOON, te 's Hertogenbosch, is van de pers gekomen en bij alle Boekhandelaars te ontbieden:

HET BLOEMKORFJE,

een buitengewoon lief en nuttig leesboekje voor de jeugd; naar het Hoogduitsch door J. WATERREUS, Onderwijzer te *Delft*. . . . . Prijs 15 Cents.

De Uitgevers willen niets zeggen tot aanbeveling van dit Boekje, dat zich door eenvoud en natuurlijkheid boven de meeste Leerboekjes onderscheidt. Het stelsel der *niet-verbuiging* is er gedeeltelijk op toegepast om alzoo het vloeijend lezen der leerlingen te bevorderen. De Uitgevers vleijen zich met het gunstigst debiet.

Het is ook in voorraad bij onzen Hoofd-Correspondent de Heer J. S. de Haas, te Amsterdam.

Er is te Parijs een belangrijk werkje verschenen, dat bij den Uitgever dezer Courant à 70 Cents verkrijgbaar is gesteld:

LA PARTI CATHOLIQUC.

Reponse à M. le Comte DE FALLOUX,

par LOUIS VEUILLOT, Redacteur en Chef de *l'Univers*.

Bij bovengenoemde zijn mede de volgende werken verkrijgbaar:

Troost voor Zieken en Lijdenden, door P. J. Hesseveld, R. K. Pr., met 3 platen op Chineesch papier, benevens een fraaije voortitel. Prijs . . *f* 1.25

De Geestelijke Strijd of de **Christelijke Volmaaktheid,** ter beoefening voor alle standen, van pater Scupoli, bewerkt door P. J. Hesseveld, Pastoor. Prijs . . . . *f* 0.70.

H. J. C. VAN NOUHUYS. **De Wapensmid en zijn Zoon.** Met 7 platen van Eduard Dujardin, 2 deelen . . . . *f* 2.50

— — **De Historie van Heer Ranulf van Crequi,** voorafgegaan van eene levensschets van den auteur, door J. A. Alberdingk Thijm, vercierd met eene wapenplaat, vier illustratiën van Dujardin en een portret door Hamburger. *f* 1.80.

Oud-Nederlandsche Verhalen uit den kring der gedichten, aan Karel den Groote gewijd, in nieuwer vorm overgebracht, door Jos. Alb. Alberdingk Thijm, met 4 platen, vercierd door Ed. Dujardin. Een deel in groot 8º, in plaats van *f* 3.90 . . . *f* 1.25

J. J. VAN DER HORST. **Nederlandsche Verhalen,** vercierd met 4 koper-etsen van J. van Dijck *f* 0.90

HANDBOEKJE

VAN

CHRISTELIJKE GODSVRUCHT.

OF

Verzameling van Oefeningen en Gebeden

met aanwijzing der daaraan verbonden Aflaten, door A. Henriet, R. C. Pr. *Met Kerkel. Goedkeur.* Prijs *f* 0.60

Om met den aard van dit boekje bekend te worden volgt hier eene korte opgaaf van den voornaamsten inhoud:

H. Hart van Jesus. — *H. Kruisweg.* — *H. Kindschheid* — *Zalige Dood* — *Congregatie der Allerheiligste Maagd Maria* — kleine getijden der Onbevlekte Ontvangenis. — *Onbevlekt Hart van Maria* — Broederschap — Gebeden — Litanie — Toewijding — Onbevlekte Ontvangenis — Negendaagsche Oefening — Litanie. — *H. Schapulier.* — *Rozekrans* — wijze om die te bidden enz. — *Over het wijden der Rozekransen, Medailles, Kruisbeelden, enz.* — Aflaten aan verschillende rozekransen verbonden. — *Levende Rozekrans.* — *De Maand van Maria, Vereering van den H. Joseph,* — *Devotie tot den H. Aloysius.* — *Vereering van den H. Willibrordus.* — *Geestelijk Verbond.* — *Over de Aflaten.* — Nut der Aflaten, wat een Aflaat is, vereischte om aflaten te verdienen — om de gunsten van het Jubilé deelachtig te worden. — Eenige gebeden om aflaten te verdienen. — Verzameling en aanwijzing van verscheidene aflaten. — Bijzondere voorwaarden voor verschillende aflaten. Volle aflaten door het jaar te verdienen. — Aanwijzing der feesten en voornaamste aflaten, welke op verschillende dagen te verdienen zijn.

REVALENTA ARABICA.

Van alle zijden komen de gunstigste berigten in over de genezingen door **DU BARRY'S REVALENTA** verkregen, lijders die 20 jaren aan obstructie, maagzuur, misselijkheid en slechte spijsvertering geleden hebben, zijn er volkomen door genezen; anderen die lang kwijnden en geheel verzwakt en vermagerd waren, zijn er gezond en sterk van geworden, de bleeke, tanige huid der ziekte verandert zij spoedig in den frisschen blos der gezondheid; ouden van dagen heeft zij weder jong en vrolijk, sukkelende kinderen sterk en tierig gemaakt. Duizenden en duizenden danken der Revalenta hunne gezondheid, men leze slechts de attesten der genezenen, die uit gulle blijdschap en goedhartigheid het geluk dat hun ten deel viel ook aan anderen wilden verzekeren; ieder hunner heeft er iets toe willen bijdragen dit kostbaar natuurproduct bekend te maken, en wij hopen dat nog velen hun menschlievend voorbeeld volgen, dat alle lijders of hunne betrekkingen de attesten lezen en geloof schenken zullen, om het goede deelachtig te worden.

De **Revalenta** is het eenvoudigste en het aangenaamste geneesmiddel, omdat het een gezond, voedzaam en lekker eten is; het goedkoopste geneesmiddel, omdat het als zoodanig niets kost; men geeft niet meer uit of men op Revalenta of op ander voedsel teert; men kan het met de meeste gerustheid gebruiken en zelfs bij en met alle andere medicijnen nemen. De geneesheeren kunnen het aanbevelen als eene ligte spijs om diëet te houden; de konsumenten kunnen er soep van koken, brood, koek en pastijen van bakken. — Het heeft geene partiële werking, zoo als b. v. jalappe of rabarber tegen verstoppingen, kaneel tegen loslijvigheid, **het geneest het een en het ander, omdat het de geregelde functiën van het organismus herstelt, en op die eenvoudige wijze geneest het meest alle ziekten.**

»*Averna in me uno specchio*" zegt de Italiaansche schrijfster, die het betreurde dat zij te lang had gewacht eer zij tot dit eenvoudigste en natuurlijkste aller geneesmiddelen hare toevlugt genomen had.

De kleine Bussen kosten 87½ ct., 1 ℔ *f* 2.—, 2 ℔ *f* 3½, 5 ℔ *f* 8.—, 12 ℔ *f* 16.—

Dubbel geconcentreerde 1 ℔ *f* 4.—, 2 ℔ 7.—, 5 ℔ *f* 16.—, 10 ℔ *f* 28.—

Amsterdam, Verkoophuis.
" B. Adama.
's Bosch, F. L. Welsch.
" H. Scheefhals.
Bergen-op-Zoom, D. Pauwels.
" P. F. Appelboom.
Breda, Wed. Wierix Folla.
" C. C. Kannemans en Dashorst.

Boxmeer, J. Muller.
Eindhoven, A. Beguin.
Helmond, A. H. Martin.
Maastricht, Primavesi ainé.
" Primavesi Cadet.
Nijmegen, Gebr. Zweumelaar
" B. H. v. Rosendael.
Oostburg, Mejufvr. Geelhood.
Rosendaal, M. D. van Leeuwen.

Roermond, J. J. Romen.
" P. Hannon.
" D. Timmermans
Sluis, Gez. Jansen.
Sittard, Colen Pakbier.
Schoondijke, A. J. Bro[illegible]
Steenbergen, W. van der [illegible]
Tilburg, C. H. Domhoff.
Tholen, T. J. Maas.

Venlo, Mej. Messemakers,
Waalwijk, F. v. d. Klokken
En in de bekende Depots in de andere steden des Rijks

Te Amsterdam, bij C. L. van Langenhuysen, Drukker en Uitgever.